

Klasifikacija stranaca

Klasifikacija stranaca je regulisana Zakonom o obrazovanju i metodološkim smernicama Ministarstva obrazovanja, omladine i sporta. Pri ocenjivanju dece stranaca iz predmeta „Češki jezik i literatura“, uzima se u obzir poznavanje češkog jezika.

Rezultati obrazovanja dece koja nisu građani Češke Republike, a koja pohađaju obavezno obrazovanje u Češkoj Republici, ocenjuju se u skladu sa Odredbama 51 i 53 Zakona o obrazovanju i Odeljaka 14 do 17 Uredbe br. 48/2005 o osnovnom obrazovanju, kao i konkretnim zahtevima u pogledu obaveznog pohađanja školovanja.

Prilikom ocenjivanja ovih učenika, nivo znanja češkog jezika se smatra važnom okolnošću u skladu sa Odeljkom 15(2) i (4) Uredbe koja se odnosi na rezultate učenika. Pri ocenjivanju ovih učenika iz obrazovnog sadržaja u području „Češki jezik i literatura“, kao što je definisano Okvirnim obrazovnim programom za osnovno obrazovanje (ili iz sadržaj predmeta „Češki jezik i literatura“ u skladu sa sadašnjim nastavnim planom za osnovno obrazovanje), nivo znanja češkog jezika na kraju tri uzastopna polugodišta posle početka pohađanja škole u Češkoj Republici se uvek smatra značajnom okolnošću koja utiče na rezultate učenika, u skladu sa Odeljkom 15(2) i (4) Uredbe.

Na kraju prvog polugodišta strani učenici ne moraju da budu ocenjeni u školskom izveštaju, čak ni u zamenskom terminu. Međutim, ako učenik ne bude ocenjen na kraju drugog polugodišta, on mora da ponovi razred.

Građani Slovačke Republike imaju pravo da koriste slovački jezik tokom svojih studija, osim u okviru predmeta „Češki jezik i literatura“.

Jezička podrška (u skladu sa Odeljkom 16 Propisa škole)

Novi učenici iz inostranstva imaju zakonsko pravno na besplatno jezičko obrazovanje. Ali šta je sa učenicima koji su živeli u Češkoj Republici duži period i mogu da komuniciraju na češkom jeziku relativno dobro, ali nemaju jezičke veštine za složenije zadatke iz češkog jezika i u okviru drugih predmeta? Da li imaju pravo na podršku? Ako imaju, ko im pruža podršku? Kako raditi sa decom za koju je teško organizovati jezičku obuku u skladu sa Odeljkom 20 (da li su jedinstven slučaj u školi)?

Učenici sa nedovoljnim poznavanjem jezika nastave se smatraju učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama počev od septembra 2016. godine na osnovu izmene Zakona o obrazovanju i Uredbe o sprovođenju (Uredba br. 27/2016 o obrazovanju učenika sa posebnim obrazovnim potrebama i nadarenih učenika).

Kod novog, petostepenog sistema mera podrške, jezička podrška učenika sa **češkim kao drugim jezikom** se uglavnom odnosi na **mere drugog i trećeg nivoa podrške**. U oba slučaja je **neophodno imati** preporuku školske savetodavne ustanove. Zbog toga je potrebno **obavestiti roditelje** na čiji **zahtev** školska savetodavna ustanova obavlja ispitivanje i čiju **saglasnost** sa predloženim merama podrške treba zatražiti.

Na šta učenici imaju pravo na osnovu mera podrške?

- a) Nivo 2 mera podrške se odnosi na učenike sa **nedovoljnim poznavanjem jezika nastave** (okvirno poznavanje češkog jezika na nivou B1–B2).

Preporučene mere podrške:

- Posebni udžbenici i pomagala (udžbenici češkog jezika za strance);
- 1 čas nedeljno **pedagoške intervencije** (za rad sa učenikom ili razredom u školi) – usmeravanje, na primer, na podršku za češki kao drugi jezik;
- 1 čas nedeljno **posebne pedagoške nege** koju pruža poseban pedagog u školi.

Kod učenika u osnovnim i srednjim školama sa češkim kao drugim jezikom (učenici kojima je potrebna podrška zbog različitih kulturnih i životnih okolnosti), neophodno je osnažiti podučavanje češkoj jezika ili podučavanje češkog kao drugog jezika **u okviru maksimalnog mogućeg broja obaveznih časova nastave**; učenici imaju **pravno na 3 časa češkog kao drugog jezika nedeljno i ne više od 120 časova godišnje**.

- b) Nivo 3 mera podrške se odnosi na učenike **bez poznavanja jezika nastave** (okvirno poznavanje češkog jezika na nivou A0–A2).

Preporučene mere podrške:

- Prilagođavanje obrazovnog sadržaja;
- Posebni udžbenici i pomagala (udžbenici češkog jezika za strance);
- 3 časa nedeljno pedagoške intervencije (uključujući 1 čas nedeljno rada sa razredom) – npr. podrška kod češkog kao drugog jezika;
- 3 časa nedeljno posebne pedagoške nege koju pruža poseban pedagog u školi ili kada je to moguće, psihološke intervencije;
- Podrška u učenju od strane drugog pedagoškog radnika u opsegu od 0,5 ekvivalenta punog radnog vremena (ovo može da bude na primer stručnjak za češki kao drugi jezik). Kod učenika sa češkim kao drugim jezikom (učenik sa povećanom potrebom za obrazovanjem iz češkog kao drugog jezika) u osnovnim i srednjim školama **preporučuje se 3 časa nedeljno češkog kao drugog jezika, ali ne više od 200 sati godišnje**.
- U okviru nivoa 3 mera podrške, savetodavna ustanova takođe može da preporuči učeniku **produženje trajanja obrazovanja** – pogledati Uredbu br. 27/2016, „*Ako to zahteva potreba za posebnim obrazovanjem (naročito kod učenika iz drugačijeg kulturnog okruženja ili onih sa drugačijim životnim okolnostima), moguće je po potrebi produžiti trajanje osnovnog, srednjeg i tercijarnog stručnog obrazovanja za jednu godinu.*” Ovo je pogodno za učenike koji su po dolasku u Češku Republiku raspoređeni u 9. razred, ali zbog slabog znanja jezika nastave ne uspevaju da uče. Preporučujemo da učenici ovog uzrasta budu raspoređivani samo u **prvi niži razred**, s obzirom na predstojeće prijemne ispite za srednju školu.

Mere podrške nivoa 4 i 5 se odnose na decu sa češkim kao drugim jezikom u kombinaciji sa invaliditetom.

Osnovna škola

Zakon o obrazovanju zahteva jednako pravo na obrazovanje za sve; škole zato moraju da obezbede stranim državljanima koji žive na teritoriji Češke Republike pristup osnovnom obrazovanju pod istim uslovima kao i građanima Češke Republike, bez zahtevanja od njih da dokažu legalnost svog boravka.

Svi stranci imaju pravo na besplatno obrazovanje u osnovnim školama, pravo na školske obroke, kao i na obrazovanje koje se zasniva na interesovanjima i koje se pruža u školskoj ustanovi. Škola ne sme da vrši prijem učenika sa češkim kao drugim jezikom uz postavljanje bilo kakvih uslova. Jedini razlog za neprihvatanje učenika sa češkim kao drugim jezikom je popunjenost kapaciteta škole. Susrećemo se sa slučajevima gde škole postavljaju uslove za upis ove dece. Treba zapamtiti da to predstavlja kršenje Zakona o obrazovanju.

Uredba br. 48/2005 (Odeljak 10) obavezuje direktora škole da obavesti učenikovog pravnog zastupnika **u roku od nedelju dana od upisa učenika** u školu o mogućnosti pohađanja časova za jezičku pripremu. Alternativno, sama škola može da uključi ove učenike u takvu vrstu razreda. Za više informacija, pogledajte jezičku pripremu u skladu sa Odeljkom 20 Zakona o obrazovanju, uključujući sadašnju listu škola koje pružaju besplatnu jezičku pripremu u Češkoj Republici..

Podrška učenicima sa češkim kao drugim jezikom, sa izmenom Zakona o obrazovanju br. 561/2004, zajedno sa Uredbom br. 27/2016, donosi važne promene za svu decu i učenike kojima je potrebna podrška na časovima. Ovo takođe uključuje **decu i učenike sa češkim kao drugim jezikom**.

Besplatna priprema za integrisanje u školu i podrška za podučavanje na maternjem jeziku

Regionalni organ sa lokalnim nadležnostima u skladu sa mestom boravka učenika, u saradnji sa osnivačem škole, osigurava:

(a) besplatnu pripremu za integrisanje u osnovno obrazovanje, uključujući podučavanje češkog jezika prilagođeno potrebama ovih učenika,

(b) gde je to prikladno, u saradnju sa učenikovom zemljom porekla, podršku u podučavanju maternjeg jezika i kulture zemlje porekla, što će biti koordinisano sa redovnim obrazovanjem u osnovnoj školi.

Što se tiče obrazovanja pedagoškog osoblja koje će podučavati ovu decu, regionalni organ će takođe obezbediti njihovu pripremu za ovu aktivnost. Osnovne škole u kojima se obrazuju deca tražioca azila koji žive u ustanovama za azilante, kao i izvan njih, takođe pružaju osnovnu jezičku pripremu za učenike.

Osnovni zakonodavni okvir za obrazovanje dece i učenika – stranaca

Osnovna prava su zagantovana svima, bez obzira na pol, rasu, boju, jezik, verovanje, religiju, političke ili druge stavove, nacionalno ili društveno poreklo, pripadanje nacionalnoj ili etničkoj manjini, imovinu ili drugi status. Ona pripadaju državljanima, ali takođe i strancima. Ova osnovna prava su sadržana u važećem zakonodavstvu.

Zakonodavni okvir se sastoji od sledećeg:

- međunarodne konvencije prema Članu 10 Ustava Češke Republike (Konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Konvencija o pravima deteta, Konvencija o izbeglicama itd.)
- Povelja o osnovnim pravima i slobodama – evropsko zakonodavstvo (propisi i direktive)
- Zakon o boravku stranaca
- Zakon a azilu
- Zakon o privremenoj zaštiti
- Zakon o obrazovanju – povezani zakoni, uredbe, ministarske smernice...

Konkretna prava i obaveze u vezi sa boravkom stranaca mogu se pronaći u sledećim zakonima:

- Zakon a azilu
- Zakon o privremenoj zaštiti
- Zakon o boravku stranaca